

In Congo is *Justice for Sale*

Geen eerlijk proces voor daders

► De zussen Van Velzen maakten drie documentaires over systematische verkrachtingen in Congo.

► Hun laatste zal de meest controversiële zijn.

Door HILLE TAKKEN

De tweelingzussen Femke en Ilse van Velzen (31) maakten eerder al veelgeprezen documentaires over systematische verkrachtingen in Congo. *Fighting the Silence* laat slachtoffers aan het woord; *Weapon of War* vooral daders. De derde film in dit drieluik, *Justice for Sale*, over falende rechtspraak, gaat in première tijdens het Internationaal Documentaire Festival Amsterdam.

Dat corruptie welig tiert in Congo, is dat wel nieuws?

Ilse: „Dat een verkracht slachtoffer haar dader niet berecht kan krijgen, omdat hij zichzelf vrijkoopt – dat is helaas geen nieuws. Maar wij kiezen voor een andere invalshoek, daardoor is deze film onze meest controversiële.”

Femke: „We volgen een Congolese mensenrechtenadvocate. Zij duikt in de zaak van een man die vastzit voor verkrachting zonder dat is bewezen dat hij schuldig is. Wij weten dat deze film stof gaat doen opwaaien, omdat wij een pijnlijk punt maken.”

Welk punt?

Ilse: „Met de beste bedoelingen dragen ngo's bij aan het falende rechtssysteem. Ze organiseren tribunalen, betalen salarissen van juridisch personeel en brengen verkrachtingszaken in. Ze betalen alles, maar niet de juridische ondersteuning voor verdachten. Zij zijn voor hun rechtsbijstand aangewezen op de overheid, die er weinig prioriteit aan geeft. De kans op een eerlijk proces is daardoor klein.”

Femke: „De internationale politiek wil een focus op het rechtssysteem – dat is dé manier om seksueel geweld te stoppen.”

Ilse: „Maar die inmenging verhoogt de druk om mannen veroordeeld te krijgen, terwijl tribunalen door de inmenging van ngo's nóg minder onafhankelijk zijn geworden. Zo komt druk van de internationale gemeenschap juist niet ten goede van een eerlijke rechtspraak.”

Wat willen jullie met *Justice for Sale*

bereiken?

Ilse: „We willen graag dat rechtsongelijkheid tussen slachtoffers en verdachten verder wordt onderzocht.”

Femke: „Het zou goed zijn als er een onafhankelijk onderzoek zou worden gedaan.”

Ilse: „Het zou geweldig zijn als *Justice for Sale* in een zaal naast een Human Rights Council van de Verenigde Naties vertoond kan worden. Het ultieme doel is dat de internationale gemeenschap een ander beleid inzet, of dat de VN een resolutie aanneemt.”

Staat activisme zuivere journalistiek niet in de weg?

Femke: „In de eerste plaats maken we goede films. Wij zien onszelf niet als activisten, maar als onafhankelijke filmmakers die scherp kunnen kijken.”

Ilse: „Pas als een film helemaal af is, trekken we, als we dat gepast vinden, ook een activistisch jasje aan. We vertonen onze films wereldwijd aan betrokken beleidsmakers. We hebben samen met Congolese organisaties mobiele cinema-projecten opgezet zodat lokale organisaties de films aan specifieke doelgroepen kunnen laten zien.”

Femke: „Film blijkt een goed middel te zijn om discussie los te weken, bijvoorbeeld over het verstoten van verkrachte vrouwen. We hebben educatieve filmworkshops opgezet voor militairen van wie velen verkrachting op hun geweten hebben. Met de emoties in onze films hopen we het menselijke in hen naar boven te halen. Velen lijden aan posttraumatische stoornissen: de oorlog hebben ze overleefd door gevoelloos te worden, zo konden ze doen wat ze deden.”

Maken idealen je kwetsbaar voor frustratie?

Ilse: „We streven veel na, maar blijven nuchter. We denken niet dat wij de wereld kunnen redden. We kunnen wel een verschil maken.”

Wat is jullie belangrijkste drijfveer?

Femke: „Als er onrecht is, komen wij in actie. Dat hebben wij allebei. Misschien ook omdat we tweeling zijn. Op school stonden we sterker. Als er iemand werd gepest, kwamen wij voor diegene op. Dat konden wij doen, omdat we met zijn tweeën waren.”

DOCU

Justice for Sale

Gaat zondag 20 november in première tijdens het IDFA.